

דף פ"ג ע"א

בגמ': אמרי ל'שון יונית ל'חוד חכמת יונית ל'חוד.

על פי זה ביאר במדרש שמואל אבות (פ"ב מט"ז) בשם הרב ר' ישראל במ"ש ארור האדם שילמד "את בנו" חכמת יונית, דייקא נקטו שילמד את בנו, על פי מה דאיתא שם במשנה הוה שקוד ללמוד תורה, ודע מה שתשיב לאפיקורס, שנקט סדר זה בדוקא, שרק אחר שמילא כרסו בש"ס ופוסקים אז יוכל ללמוד חקירות ופילוסופיא כדי לדעת מה לענות ולהשיב לאפיקורס, אבל אם ילמד מיד חקירות יש לחוש פן ישתבש בהסברות ויצא מן הכלל.

ול'כנ דייקא אמרו כאן ארור האדם שילמד את בנו, היינו בראשית לימוד טרם שמילא את עצמו בתורה ובתלמוד. וכמו"ש גם כן (ברכות כ"ח ע"ב) מנעו "בניכם" מן ההגיון.

★★

ברמ"א יו"ד הל' ת"ת (סי' רמ"ו סעיף ד') כתב וז"ל: ואין לאדם ללמוד כי אם מקרא משנה ותלמוד, והם הגמרא והפוסקים הנמשכים אחריהם. ובזה יקנה עולם הזה ועולם הבא, אבל לא בלימוד שאר החכמות. ומכל מקום מותר ללמוד באקראי בשאר החכמות, ובלבד שלא יהיו ספרי מינים, וזהו נקרא בין החכמים טיול בפרדס. ואין לאדם לטייל בפרדס רק לאחר שמלא כריסו בשר ויין, והוא לידע איסור והיתר ודיני המצות עכ"ל הוהב. ועיין שם בביאור הגר"א ס"ק י"ח.

★★

בגמ': אבטולמוס בר ראובן התירו לו לספר קומי מפני שהוא קרוב למלכות וכו'.

הנה הרמב"ם (בפ' יא מהל' עכו"ם הלכה א) מביא מקרא דבחקתיהם לא תלכו לאסור ללבוש כמוהם, ואח"כ (בהלכה ג) מביא שם: ה' קרוב למלכות מותר ללבוש כמוהם ומותר לספר קומי, וכתב הכסף משנה שם דיליף לה הרמב"ם מדאיתא ס"פ מרובה (בבא קמא פג ע"א) דחכמים התירו לאבטולמוס בר ראובן לספר קומי אע"ג דהוי לאו בחקתיהם לא תלכו, ה"ה ללבוש בבגדיהם נמי הואיל והוא קרוב למלכות מותר, אלא דתמה הכסף משנה איך התירו לו לעבור על לא

ואמר לי דאפשר דאיה"נ דכשליכא לטעם האיסור אכן מותר. וכן בעצם הנפק"מ והדחייה לזה דליכא נפק"מ הסכים עמי.

(נופת צופים)

★★

בגמ': לא נתחלקה ירושלים לשבטים ואינה מביאה עגלה ערופה.

במשך חכמה (פר' שופטים) ביאר את הפסוק (תהילים עט, ג), 'שפכו דמם כמים סביבות ירושלים ואין קובר', דאיתא במסכת סנהדרין (מז, א), 'הרוגי בית דין כיון דבדין קא מקטלי כו', תדע דתנן לא היו קוברין אותו בקברות אבותיו, ואי סלקא דעתך, כיון דאקטול הוה ליה כפרה לקברו כו', ואיתא במסכת פסחים (כב, ב) על הארץ תשפכנו כמים - דם הנשפך כמים מכשיר, פרט לדם קדשים שאינו נשפך כמים דלכפרה אתי,, וזה שאמר 'שפכו דמם כמים', דלאו לכפרה אתיין, 'סביבות ירושלים', דאינה מביאה עגלה ערופה ואינה צריכה כפרה על שפיכות דמים, 'ואין קובר', ואי סלקא דעתך דכפרה אית להו לקברו, ועל כרחך דמיתתן אינה מכפרת, ובאמת הוא כפרה לעולם הבא לכלל האומה הישראלית, רק הנביא מקונן ששפכו כאילו לא אתיין לכפרה, וקבורה יקרא דחיי לכן אמר 'ואין קובר', על כרחך הוא כפרה לנו החיים, לכן אל תזכר לנו עונות ראשונים, שגם לנו תכפר שאנו מתבזים מה שלא נקברו.

★★

בגמ': כשצרו בית השמונאי כו' היו מעלים תמידים כו'.

ל'כאו' קשה דהא כבשים אלו לא היו מבוקרים, והרי בעינן ביקור ד' ימים לפני ההקרבה בקרבן תמיד.

וכתב באור זרוע (סי' רט"ז) שמכאן מוכח דביקור אינו מעכב בקרבן תמיד.

אלא שאח"כ הביא ראיות שביקור מעכב, וקשה כנ"ל.

וכתב בשו"ת בנין ציון (החדש חלק ג' סי' י"ז) דלפ"ז בע"כ נצטרך לומר או שטלאים אלו מבוקרים היו, או שביקרו אותם והקריבו אותם רק אחרי ד' ימים.

וכ"כ בשו"ת תורת חסד (או"ח סי' נ"ג) שכיון שהיו ישראלים גם כן מהצרים בחוץ, סמכו עליהם שאותם טלאים מבוקרים היו.